

Una norma jove que no aconsegueix passar de les declaracions de bona voluntat

Jaume Funes

Fa ara un parell d'anys, escrivint les primeres pàgines d'un llibre sobre infància¹ comentava que la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants ja estava entrant en la seva joventut i que, si fos un ésser viu, es "rebotaria". *"Descobriria un món en el que no és fàcil tenir infància; no li agradaria la situació dels drets humans; reclamaria un lloc en aquest món que tot ho mira amb ulls d'adult"*. Ara, el pròxim 20 de novembre farà vint anys i lo més raonable seria manifestar que el vestit de la Convenció és petit i desfasat, que una societat complexa i acceleradament canviant té unes realitats infantils, unes necessitats, unes dificultats i uns potencials, molt diferents de les de la firma en 1989. Però, resulta més urgent denunciar que, malgrat les seves estretors, continua sent, entre nosaltres, molt poc aplicada. Està tan inaplicable que, malgrat els canvis, no entra en contradicció i és millor treballar per a què s'apliqui que pensar en modificar-la.

Tanmateix, crec que el principal dèficit d'aplicació, en el nostre món pròxim, consisteix en no haver generat sistemes i formes d'atenció, "metodologia" política i professional, en clau de drets. Queda molt per difondre de la Convenció. Queda molt per garantir efectivament l'acompliment de drets bàsics de la infància. Però, encara queda molt més en la creació de pràctiques polítiques i professionals basades en l'exercici dels drets, en fer real el principi bàsic de que són subjectes actius de drets. Moltes lleis recents, de la de Serveis Socials a la d'Educació, no passen de ser textos amb un lleuger record protector de la infància. En lloc de definir i crear les condicions singulars per a que l'exercici dels drets per part dels ciutadans/es infants sigui possible, s'invoquen excepcions que les lleis d'infància, de manera protectora i infantil, se suposa que ja regularan.

Si en algun aspecte és especialment fràgil un text legal sobre els drets dels infants (que molts prefereixen anomenar "menors", accentuant la seva subordinació als adults) és que qualsevol compliment depèn de benevolències adultes, sovint fràgils i secundàries. Darrere de tot dret d'un infant hi ha una obligació adulta, que pot ser viscuda como càrrega o com a concreció del compromís adult inevitable amb els i les que estan en aquesta etapa de la vida. No sempre queda clar que no fer possible un

---

¹ "El lugar de la infancia. Criterios para trabajar con los niños y niñas hoy". Ed. Graó. Barcelona 2008

dret d'un infant no és un simple dèficit o una injustícia més o menys gran, sinó una il·legalitat. Estem, per exemple, més o menys disposats/des a que es compleixi el seu dret a la salut, però no a crear les condicions per a que progressivament prenguin consciència del seu cos i el gestionin autònomament (veure sinó les darreres polèmiques sobre els anticonceptius d'emergència o l'avortament).

Es vulneren el drets dels infants quan no es garanteixen les presències adultes adequades per a fer possible el seu compliment. És el dret a disposar d'adults als que importar. És la presència de professionals als que recórrer al llarg d'un temps. Ens és relativament fàcil acceptar que tinguin persones adultes, professionals, al seu costat quan estan sols/es, desemparats/des, però no acceptem que en aquestes o altres situacions de crisi el seu criteri (les seves vivències, els seus malestars, els seus desitjos o els seus dubtes) tinguin el mateix valor que les adultes, que en determinats moments puguin decidir. Si, quan acudeixen als nostres recursos, tendim amb facilitat a considerar les persones adultes, *pacients o usuaris/es*, que no sempre saben allò que necessiten o que no estan preparades per decidir sobre la seva salut o el seu itinerari vital, què no farem amb qui, a més, és un "*menor sense suficient coneixement*"?

Proposo que dediquen la pròxima dècada a treballar dos preguntes (i fer reals les respostes): 1) quan treballem amb infants i adolescents, davant allò que els proposem o facilitem, com fem real que siguin subjectes actius de drets?; 2) amb quins paràmetres analitzem i valorem que les propostes d'actuació han estat definides i aplicades a partir de l'interès superior del menor? Potser quan la Convenció tingui 30 anys ja no la farem servir para seguir tractant-los com a objectes a protegir. Potser ja hauran trobat un lloc respectable en el món adult.